

שנינו במשנה: **וכולם אין נוטלין בשבח:**

ומפרשינן: לכך חזרה המשנה ושנתה בבא נב-ב
זו, כדי לאתויי [לרבות]:

אף שבחא דממילא — ללא טירחת
היורשים — שאף שבח זה אין הם נוטלים,
ובגון הפורה והוי שובלי [שחת שגדלה
והיתה לתבואה ושבלים], שלפופי והווי תמרי
[סמדר ונעשו תמרים], שלא נאמר: רק
בשבח שטרחו בו היורשים אין הם נוטלים
וכגון זיבול שדות קשקוש ועידור.

שנינו במשנה: וכולם אין נוטלין ... ולא
בראוי כבמוחזק:

האב, ומה ששבחו הנכסים לאחר מכן —
שלו שבחו. ואין אתה יכול למעט אלא את
השבח ששבחו נכסי האב קודם ליבום,
שעדיין לא זכה בהם היבם.

רבא אמר: אפילו שבח ששבחו נכסי האב
דבין יבום לחלוקה נמי לא שקיל היבם.

מאי טעמא? משום שדין היבם כבכור, מה
בכור אין לו זכות בשבח ששבחו נכסים
קודם חלוקה של הבכור עם אחיו, וכמבואר
במשנתנו, אף יבם נמי אין לו זכות בשבח
ששבחו נכסים של האב קודם חלוקה של
היבם עם שאר אחיו. (14)

בפנים. והיינו שהנידון הוא בכגון שמת האב
לאחר האח ושבחו נכסיו, אבל אם מת האב
קודם לאח וכבר זכה האח בחלקו בחייו פשיטא
שנוטל היבם בין בגוף ובין בשבח, דכיון שכבר
זכה בהם האח בחייו הוה ליה כשאר נכסיו,
ובנכסי האח עצמו ודאי דנוטל אף את השבח
לכולי עלמא [בין לרש"י, שבירושת האח לא
נאמרו דינים שונים משאר ירושות, ובין לשאר
הראשונים שגם ביחס לירושת האח נאמרו דינים
שונים, כי מאחר שכבר זכה האח בחלקו, הרי
מה שהשביח אחר כך — שלו השביח, ולא
יתכן למעט את היבם מירושת השבח], וכמו
שנוטל את השבח של שאר נכסי אחיו, כך נוטל
את השבח בנכסי האח שירש מאביו, כי מאי
שנא זה מזה כיון שכבר זכה בהם האח בחייו,
[ואף שקודם חלוקה היא, הרי יש ליבם קודם
חלוקה כמו לאחר חלוקה ושלו השביח], וכן
מבואר במרדכי בבבא בתרא סימן תרעו.

וביאור מחלוקת אביו ורבא היא, דרבא סבירא
ליה לדמות יבם לבכור, שהרי כבכור עשאתו
תורה, וכשם שהבכור אינו נוטל במה ששבחו
הנכסים קודם חלוקה, כך הוא גם דין היבם

דמ"בכור" ממעטינן ראוי. וגם אין מוכן למה
הזכיר רש"י כאן שאינו נוטל בראוי ובשבח
כבכור, כי מה ענינו למבואר בגמרא דאמרינן
"והרי קם", ודבר זה היה לרש"י להזכירו כדיבור
הקודם.

14. תוספת ביאור כפי שנתבאר בחידושי רבי
שמואל בבא בתרא סימן כו [בתוספת דברים
במוסגר. וראה עוד בשיעורי רבי שמואל לבבא
בתרא יב ב אות ריד, רטו ורטז, שם נתבארו
הדברים ביתר אריכות]:

כבר נתבאר בהערה לעיל, שלשיטת רש"י
זוכה היבם בנכסי האב שמת לאחר שמת האח,
ולא איכפת לן מה שהוא ראוי לאח, כי עיקר דין
ראוי נאמר רק ביחס לנכסי האב שהוא עומד
במקום אחיו לירש. ושיטת ראשונים אחרים היא,
שאם מת האב אחר שמת האח אין היבם נוטל
בהם כלום, ומשום שדין ירושת היבם בנכסי
אחיו נאמרו, ובהם מיעטה התורה את הראוי,
וכשמת האב לאחר האח הרי זה ראוי ביחס לאח
המת.

ולשיטת רש"י מתבארת הסוגיא כמו שנתבאר